

Výživné

Obecné soudy poruší ústavně zaručené právo účastníků na soudní ochranu, pokud při určování výživného na nezletilé dítě vychází z nepřezkoumatelně zjištěných příjmů povinné osoby, popřípadě pokud na zjišťování příjmů povinné osoby v rozporu se zásadou vyšetřovací rezignují.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 2015/25 ze dne 25.9.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti J. H., zastoupené Mgr. Z.T., advokátkou, se sídlem M.B., proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. dubna 2025, č. j. 32 Co 6/2025-376, ve znění doplňujícího usnesení téhož soudu ze dne 9. května 2025, č. j. 32 Co 6/2025-381, za účasti Krajského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a B. H., zastoupeného JUDr. J.M., advokátem, se sídlem L., a nezletilé N. H., zastoupené opatrovníkem Statutárním městem Mladá Boleslav, sídlem M.B., jako vedlejších účastníků řízení, tak, že rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 14. dubna 2025, č. j. 32 Co 6/2025-376, ve znění doplňujícího usnesení téhož soudu ze dne 9. května 2025, č. j. 32 Co 6/2025-381, bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tato rozhodnutí se proto ruší.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti a obsah napadeného rozhodnutí

1. Okresní soud k návrhu stěžovatelky zvýšil výživné otce (vedlejšího účastníka) na nezletilou (tehdy 16 let) na částku 14 600 Kč měsíčně za období od 1. 7. 2021 do 31. 8. 2024 a na částku 16 500 Kč měsíčně za období od 1. 9. 2024. Současně uložil otci povinnost uhradit nedoplatek na výživném ve výši 411 800 Kč a konstatoval změnu předchozího rozsudku o výživném.

2. Vyšel ze zjištění, že výživné otce na nezletilou bylo naposledy určeno dohodou rodičů, kterou soud schválil rozsudkem v roce 2017, a to na částku 3 500 Kč měsíčně. V době schvalování dohody se rodiče v péči o nezletilou střídali. Stěžovatelka měla příjmy ve výši 26 773 Kč měsíčně, otec měl příjmy ve výši 29 713 Kč měsíčně. Stěžovatelka vlastnila byt, otec dva rodinné domy. Nezletilá byla žákyní 3. třídy základní školy, věnovala se basketbalu a aerobiku a byla zdravá. Rodiče neměli další vyživovací povinnost. Soud tehdy shledal dohodnuté výživné přiměřeným i z důvodu, že se otec zavázal hradit nezletilé obědy ve školní jídelně a převést na ni dům na Slovensku.

3. V současnosti otec stále hradí 3 500 Kč měsíčně, nad rámec toho přispěl nezletilé na rovnátka, kurzovné a jiné potřeby, celkem za období od srpna 2021 do října 2024 ve výši 36 000 Kč. S nezletilou se nestýká, ač ona by o to měla zájem, pouze si s ní občas telefonuje. Žije nyní s partnerkou a jejich synem M., ke kterému má vyživovací povinnost, a dále s dalšími dvěma dětmi jeho partnerky. Příjem partnerky činí měsíčně cca 38 600 Kč. Otec stále vlastní dva domy, resp. dvojdomek na Slovensku. V jedné části bydlí jeho matka, druhou část užívají k bydlení cizí osoby. Na nezletilou dům nepřevodil, neboť nezletilá podle něj neumí hospodařit. Jeho příjmy činí 67 415 Kč měsíčně, dále pobírá cestovní náhrady, které za zahraniční cesty činily v období od 30. 10. 2022 do 11. 7. 2024 v průměru 15 315 Kč měsíčně a za tuzemské cesty v období od 22. 3. 2021 do 18. 8. 2024 v průměru 522 Kč měsíčně. Stěžovatelčiny příjmy činí 47 674 Kč měsíčně, obdobné příjmy má i její přítel, se kterým žije, a to ve svém bytě. Stěžovatelka má navíc další vyživovací povinnost ke své druhé dceři. Nezletilá je zdravá, studuje druhý ročník střední školy, obor gastronomie. Její náklady

zahrnují např. úhradu školních pomůcek ve výši 12 000 Kč, úhradu tanečního kurzu ve výši 11 500 Kč či úhradu lyžařského kurzu ve výši 24 900 Kč. Potřeby nezletilé jsou tak úměrné jejímu věku, nezletilá se již nevěnuje volnočasovým aktivitám. V létě pracovala na brigádě, dosáhla příjmu 3 000 Kč.

4. Na základě uvedených zjištění okresní soud dospěl k závěru, že oproti minulé úpravě výživného nastala zásadní změna poměrů odůvodňující jeho zvýšení. Tato změna je dána především postupem nezletilé na vyšší stupeň vzdělávání a jejím vyšším věkem. S otcem se navíc již nevidá. Otec dosahuje vyšších příjmů. V jeho možnostech je dosahovat příjmu ve výši 91 583 Kč měsíčně. Tuto částku tvoří základní čistý příjem ze zaměstnání ve výši 67 415 Kč měsíčně, příjem z cestovních náhrad ve výši 15 837 Kč měsíčně (z něhož soud započítal do disponibilního příjmu otce polovinu, tedy 7 918 Kč), a potenciální příjem ve výši 16 250 Kč měsíčně z nájemného části domku, kterou ponechává otec k bydlení třetím osobám a nepožaduje za něj nájemné. Okresní soud dále zohlednil, že každému z rodičů přibyla jedna vyživovací povinnost a stěžovatelce stejně jako otci vzrostly příjmy. Výsledné výživné okresní soud stanovil podle doporučujících tabulek Ministerstva spravedlnosti.

5. K odvolání otce krajský soud napadeným rozsudkem rozsudek okresního soudu změnil tak, že výživné otce na nezletilou zvýšil na částku 7 000 Kč měsíčně za období od 1. 7. 2021 do 31. 8. 2023 a na částku 9 000 Kč měsíčně za období od 1. 9. 2023. Otci uložil zaplatit nedoplatek na výživném ve výši 159 500 Kč. Doplňujícím usnesením konstatoval změnu předchozího rozsudku o výživném.

6. Krajský soud doplnil dokazování a zjistil, že nezletilá začala studovat na střední škole od 1. 9. 2023. Otec dosáhl čistého průměrného měsíčního příjmu ve druhé polovině roku 2021 ve výši 39 907 Kč, v roce 2022 ve výši 47 905 Kč, v roce 2023 ve výši 58 246,25 Kč, v roce 2024 ve výši 66 875,25 Kč a v lednu a únoru 2025 ve výši 44 851,50 Kč. Součástí tohoto příjmu bylo do listopadu 2024 i odlučné za zahraniční cesty. Dále byly otci vypláceny cestovní náhrady. Při hodnocení potřeby změny výživného se krajský soud ztotožnil s okresním soudem, že nastala taková změna poměrů odůvodňující zvýšení výživného. Především vzrostly potřeby nezletilé a příjmy rodičů. Při určení výše výživného krajský soud vyšel ze zjištění okresního soudu, především zohlednil příjem otce ze zaměstnání včetně odlučného zahrnutého do hrubé mzdy a potenciální příjem otce z nájemného. Oproti okresnímu soudu krajský soud nepřihlédl k příjmu otce z cestovních náhrad. Dále nepovažoval krajský soud za určující, zda otec dodržel svůj slib převést na nezletilou dům. Výživné krajský soud zvýšil zpětně od 1. 7. 2021 a dále od 1. 9. 2023, kdy nezletilá nastoupila na střední školu.

II. Argumentace stěžovatelky

7. Stěžovatelka podává proti rozsudku krajského soudu ve spojení s jeho doplňujícím usnesením ústavní stížnost, neboť podle ní porušují její základní práva podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

8. Nesouhlasí s tím, jak krajský soud posuzoval příjmy otce. Krajský soud v rozporu s judikaturou nezapočítal do příjmu otce žádnou část cestovních náhrad, aniž by se zabýval tím, zda opravdu otec spotřebuje cestovní náhrady v plném rozsahu. Není zřejmé, zda do příjmu otce krajský soud započítal odlučné, ani v jaké výši do příjmu otce zahrnul potenciální nájemné. Z rozhodnutí není zřejmé, z jakého celkového příjmu otce krajský soud vycházel. I pokud by se výživné stanovilo pouze z příjmu otce bez započítání cestovních náhrad a potenciálního nájemného, mělo by podle doporučujících tabulek vycházet na 12 000 Kč měsíčně, přesto jej krajský soud stanovil na 9 000 Kč měsíčně. Otec se přitom s nezletilou nestýká a nad rámec výživného jí ničím nepřispívá. Pokud by se výživné stanovilo z příjmu otce zjištěného okresním soudem, vycházelo by na 16 484 Kč. Od této částky se krajský soud zásadně odchyloval, aniž by své rozhodnutí řádně odůvodnil.

III. Procesní předpoklady řízení a průběh řízení před Ústavním soudem

9. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení podle zákona o Ústavním soudu. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas k tomu oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu, a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

10. Ústavní soud nenařídil ústní jednání, neboť od jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

IV. Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatelky

11. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřil krajský soud, podle kterého není ústavní stížnost důvodná. Uvedl, že cestovní náhrady nezahrnul do otcových příjmů s ohledem na charakter cest, které otec vykonal. Odlučné bylo zahrnuto do běžného příjmu otce, ze kterého krajský soud vycházel. Krajský soud přihlédl k tomu, že otec vlastní nemovitosti, nicméně nevypočítával potenciální nájemné, které by mohl pronájemem získat, neboť by to přesahovalo rámec rozhodnutí o výživném. Součástí úvah o výživném krajského soudu byla plnění, které otec nezletilé poskytoval nad rámec výživného. Výše výživného určená krajským soudem odpovídá zákonným hlediskům a tomu, že se vzrůstajícím věkem nezletilé se zvyšuje plnění vyživovací povinnosti matky finanční formou.

12. Opatrovník nezletilé ve svém vyjádření popsal obsah pohovoru, který provedl s nezletilou. Ta potvrdila skutečnosti zjištěné obecnými soudy. Nadále studuje střední školu a s otcem se nestýká. Podle opatrovníka byl návrh matky na zvýšení výživného důvodný, neboť oproti předchozí úpravě se zvýšily potřeby nezletilé. Krajský soud měl zohlednit cestovní náhrady otce, a to v souladu s usnesením sp. zn. IV. ÚS 1790/21. Dále měl krajský soud zohlednit i otcův potenciální příjem z pronájmu a skutečnost, že se s nezletilou nestýká.

13. Otec coby vedlejší účastník navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatelky zamítl. Rozsudek krajského soudu je správný a řádně odůvodněný. Odlučné je zahrnuto v běžném příjmu otce. S nezletilou se nestýká z vážných důvodů. Nad rámec výživného jí ale přispívá. Z domu na Slovensku mu sice neplyne peněžitý příjem, ale nájemníci mu namísto úhrad nájemného pomáhají s pracemi na domě.

14. Ústavní soud poslal vyjádření krajského soudu, opatrovníka a otce na vědomí stěžovatelce, stěžovatelka již repliku k těmto vyjádřením nepodala.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Ústavní soud zdůrazňuje, že zastává zdrženlivý postoj k přezkumu rozhodování rodinněprávních věcí, včetně rozhodnutí o výživném. Toto rozhodování je doménou obecných soudů, které jsou v bezprostředním kontaktu s účastníky řízení, znají rodinnou situaci a mohou nejlépe posoudit zájem dítěte ve smyslu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Ústavnímu soudu nepřísluší přehodnocovat zjištěný skutkový stav, přepočítávat výši výživného apod. Rozhodnutí obecných soudů Ústavní soud zruší jen tehdy, jsou-li neústavní [např. nálezy ze sp. zn. I. ÚS 2482/13, bod 17, sp. zn. IV. ÚS 2884/22, bod 27).

16. O takový případ jde v projednávané věci, ve které krajský soud stanovil výši výživného svévolně a bez dostatečného a přezkoumatelného odůvodnění. Ústavní stížnost je proto důvodná.

V.A Obecná východiska

17. Péče a výchova dítěte předpokládá zajištění materiálních i nemateriálních (citových,

psychosociálních, kulturních atd.) podmínek pro to, aby dítě mohlo v přirozeném rodinném prostředí rozvíjet všechny své osobní schopnosti a možnosti, které ve výsledku povedou k odpovídající socializaci dítěte. Materiální podmínky výchovy dítěte se realizují prostřednictvím vyživovací povinnosti rodičů k dětem, jež je uložena občanským zákoníkem, tedy ve smyslu čl. 32 odst. 6 Listiny zákonem, který tak upravuje podrobnosti ochrany práva dětí na zvláštní ochranu a péči a výchovu rodičů, jakož i práva rodičů na výchovu jejich dětí (čl. 32 odst. 1 a 4 Listiny).

18. Podle zákonných hledisek jsou pro určení rozsahu výživného rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Přihlíží se k tomu, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je rozhodné, zda povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí (§ 913 odst. 1 a 2 občanského zákoníku). Životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů, přičemž toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte (§ 915 odst. 1 občanského zákoníku).

19. Jako pomůcka pro výpočet výživného slouží obecným soudům doporučující tabulka Ministerstva spravedlnosti (dostupná na vzizivne.justice.cz), která zohledňuje nastíněná zákonná kritéria (příjmy povinného, počet vyživovacích povinností, věk k výživě oprávněného dítěte a další). Jde o nástroj pouze doporučující, kterým se soudy nemusí řídit, avšak principy, na kterých tabulka staví, jsou obecně platné a obecné soudy je musí do svých úvah zahrnout (nález sp. zn. IV. ÚS 2173/23, bod 28). Nic proto nebrání soudům odchýlit se od tabulkou doporučené výše výživného, a to například z důvodu, že nad rámec tabulkou zohledňovaných kritérií jsou pro danou věc podstatné i další okolnosti, jako např. vlastnictví majetku vyšší hodnoty nebo zvýšené potřeby oprávněného dítěte. Tuto svou úvahu však musí obecné soudy jasně a přezkoumatelně odůvodnit (nálezy sp. zn. IV. ÚS 2278/24, bod 53, sp. zn. I. ÚS 4057/18, bod 9). Další pomůckou pro výpočet výživného kromě doporučující tabulky může být použití tzv. dílové metody, podle které náleží povinné osobě tři díly jejího příjmu, každé vyživované osobě jeden díl, přičemž takto stanovená částka se dále upravuje zejména podle věku vyživovaných osob, dalších majetkových hodnot povinné osoby a s přihlédnutím k individuálním okolnostem každé věci. Též při užití dílové metody logicky platí výše uvedené požadavky na přezkoumatelné odůvodnění.

20. Přezkoumatelná má být přitom nejen konečná úvaha soudu o výši výživného, ale též musí být v odůvodnění rozhodnutí soudu přezkoumatelným a jasným způsobem uvedeny skutečnosti, ze kterých při stanovení výše výživného vycházel (nálezy sp. zn. IV. ÚS 2173/23, bod 29, sp. zn. IV. ÚS 2906/18, bod 13). Tyto rozhodné skutečnosti pro výpočet výživného zjišťuje soud z úřední povinnosti, neboť je vázán zásadou vyšetřovací (§ 20 odst. 1 a § 21 zákona o zvláštních řízeních soudních).

V.B Aplikace na projednávanou věc

21. V projednávané věci okresní soud určil výši výživného v souladu s výše uvedenými hledisky. Dopustil se přitom dílčích chyb, které sice následně krajský soud napravil (nezhlednění výkyvu v příjmech otce a nesprávné stanovení data zvýšení výživného), ovšem za současného porušení ústavních práv stěžovatelky.

22. Z rozhodnutí krajského soudu nijak neplyne, z jakého konečného příjmu otce při určení výživného vycházel. Krajský soud podrobně uvedl výši základního příjmu stěžovatele za jednotlivá období, neuvedl ale, jaký příjem považoval za rozhodný pro určení výživného. Není tak jasné, zda krajský soud za základní příjem otce považoval okresním soudem uvedený příjem výši 67 415 Kč měsíčně, nebo příjem nižší, kdy např. otec v roce 2022 dosahoval průměrných příjmů pouze ve výši 47 905 Kč měsíčně. Pokud by krajský soud vycházel z různých příjmů otce za jednotlivá období, musel by podrobněji diferencovat výši výživného pro jednotlivá období, milníkem pro změnu

výživného by tak nebyl pouhý postup nezletilé v rámci vzdělávacího systému. Dále by se krajský soud musel zabývat tím, z jakých důvodů příjmy otce mezi roky 2024 a 2025 tolik kolísají, a zda otec není schopen i v roce 2025 dosahovat stejného příjmu, jako v roce 2024. To ale krajský soud neučinil a v důsledku jeho postupu není zřejmé, jaký základní příjem otce byl pro něj v jednotlivých obdobích rozhodný.

23. Krajský soud dále nedostatečně odůvodnil svou úvahu, že k cestovním náhradám otce nelze při výpočtu výživného ani v části přihlížet. V situaci, kdy soudní praxe alespoň část cestovních náhrad do příjmů pro účely výše výživného započítává, popřípadě se zabývá tím, zda povinný k výživě cestovní náhrady opravdu zcela spotřebuje pro účely pracovních cest (srov. např. usnesení sp. zn. I. ÚS 996/11 a sp. zn. IV. ÚS 1790/21), porušuje postup krajského soudu zásadu předvídatelnosti soudních rozhodnutí (nález sp. zn. I. ÚS 1663/16, body 20 a 21).

24. Poslední výhradou ke zjištěnému skutkovému stavu je nepřezkoumatelné hodnocení otcových příjmů z pronájmu. Krajský soud sice správně zohlednil, že nemůže jít k tíži nezletilé, že otec dům, který může pronajímat, nepronajímá, resp. ponechává cizím osobám k užívání bez požadování placení nájemného. V tomto ohledu je proto nedůvodná námitka otce, že ubytované osoby mu namísto nájemného pomáhají s pracemi na domě. Následně ale krajský soud neuvedl, z jaké rozhodné výše potenciálního příjmu otce z nájmu vycházel. Zjišťování potenciality příjmů je přitom povinností krajského soudu, kterému zásada vyšetřovací ukládá zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí a provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než jaké navrhuji účastníci (§ 20 odst. 1 a § 21 zákona o zvláštních řízeních soudních). Vzhledem k tomu, že potenciální nájemné bylo jednou z rozhodujících skutečností pro určení výživného, nemohl krajský soud dokazování této skutečnosti odbýt a odmítnout se jí zabývat pro nadbytečnost.

25. Lze shrnout, že krajský soud vymezil majetkové poměry otce nepřezkoumatelně, případně část otcových příjmů z majetkových poměrů vyloučil bez dostatečného odůvodnění. Především tyto výhrady vedly Ústavní soud ke kasaci napadených rozhodnutí krajského soudu. Nad rámec toho lze uvést, že výše výživného stanovená krajským soudem za období do 31. 8. 2023 odpovídá měsíčnímu čistému příjmu otce ve výši 43 750 Kč a za období od 1. 9. 2023 měsíčnímu čistému příjmu otce ve výši 50 000 Kč. Z provedeného dokazování přitom plynou vyšší příjmy otce. Ačkoliv nelze s ohledem na nepřezkoumatelné závěry krajského soudu určit přesnou výši příjmů otce, je zřejmé, že jen základní průměrný příjem otce v období od 1. 7. 2021 do 31. 8. 2023 přesahoval 49 000 Kč měsíčně, a v období od 1. 9. 2023 přesahoval 61 000 Kč měsíčně, což podporuje závěr, že výživné mohlo být stanoveno v neprospěch stěžovatelky, a to v nikoliv zanedbatelné výši.

26. Stěžovatelka dále namítala, že krajský soud při výpočtu výživného nezohlednil odlučné, které otec pobíral k příjmu, a skutečnost, že se s nezletilou vůbec nestýká a nad rámec výživného jí nepřispívá. S těmito námitkami se Ústavní soud neztotožňuje. Z odůvodnění rozsudku krajského soudu plyne, že odlučné zahrnul do majetkových poměrů otce, jde o příjem započtený do základního příjmu stěžovatele. Stejně tak z odůvodnění plyne, že krajský soud zohlednil absenci styku otce s nezletilou. Nad rámec výživného otec nezletilé přispívá (bod 18 rozsudku krajského soudu, bod 14 rozsudku okresního soudu).

VI. Závěr

27. Ústavní soud uzavírá, že krajský soud porušil ústavně zaručená práva stěžovatelky podle čl. 36 odst. 1 Listiny tím, že určil výživné otce na nezletilou na základě nepřezkoumatelných a nedostatečně odůvodněných skutkových zjištění a úvah.

28. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a rozhodnutí krajského soudu podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil, a to včetně akcesorických výroků o nákladech řízení a o

změně předchozí úpravy výživného.

Další články:

- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)